

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему «Облік, аналіз і аудит доходів та витрат основної діяльності в галузі
будівництва (на прикладі ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ група 61

Пірус Анастасія Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Процеси інтеграції України до Європейського Союзу та підвищення ефективності вітчизняної економіки справедливо потребують забезпечення стабільної позитивної динаміки розвитку будівництва. Значна тривалість будівництва, що є особливістю даного виду економічної діяльності, передбачає наявність ефективної системи управління, інформаційним забезпеченням якої слугують дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Основу будівництва становлять інвестиції, для залучення яких вимагається створення сприятливого інвестиційного мікроклімату, в основу якого покладено достовірну та оперативну інформаційну базу про фінансові результати суб'єктів господарювання, що спрямована на задоволення потреб різних інвесторів як основних її користувачів. Суттєвий обсяг цієї інформації продукується системою бухгалтерського обліку будівельних підприємств.

Загальні засади методології та організації обліку в Україні сформовано та розвинуто такими вітчизняними вченими, як В.І. Бачинський, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, Т.А. Гоголь, І.В. Жиглей, В.М. Жук, Т.Г. Камінська, Л.М. Кіндрацька, Ю.А. Кузьмінський, М.В. Кужельний, С.О. Левицька, С.Ф. Легенчук, В.Г. Лінник, Л.Г. Ловінська, Н.О. Лоханова, М.М. Шигун, А.А. Пилипенко, М.С. Пушкар, І.Б. Садовська, С.В. Свірко, В.В. Сопко та ін. Поняття фінансових результатів, дослідження їх сутності, класифікації, механізму розподілу, формування та обліку висвітлено в дисертаційних роботах О.В. Гаращенко, О.В. Костюкової, Я.В. Лебедзевич, Л.І. Лежненко, М.В. Ломонос-Чанкселані, О.І. Мазіної, Т.Ю. Мельник, О.І. Олійничук, О.О. Осадчої, В.В. Пасенко, Н.В. Прохар, Н.В. Уткіної, С.Б. Шипіної, В.В. Чайки, А.А. Хуторян та ін. Проблемні аспекти обліку в будівництві знайшли свої відображення в наукових напрацюваннях В.В. Бабіча, А.А. Баширова, В.А. Дерія, М.В. Дерій-Гуменної, З.В. Задорожного, П.М. Кричуна, Я.Д. Крупки, М.В. Мужевич, В.О. Осмятченка, Л.І. Пославської, Т.М. Сороки, І.Г. Чалого, О.І. Чижишин та ін.

Виконаний аналіз результатів здійснених досліджень свідчить про низку опрацьованих питань з обліку фінансових результатів у цілому та в будівництві зокрема. Втім, теоретико-методологічні та організаційні положення обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств потребують поглиблених досліджень, зважаючи на існуючі особливості будівництва. Вищезазначене зумовило вибір теми дослідження та підтверджує її актуальність.

Мета дослідження. Метою дослідження є пошук ефективних методів і способів вирішення проблем обліку, контролю і розкриття в фінансовій звітності доходів та витрат основної діяльності підприємств в галузі будівництва.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність, поняття та класифікацію доходів та витрат основної діяльності підприємств;
- розглянути особливості обліку доходів та витрат основної діяльності та дослідити нормативно-правову базу обліку доходів та витрат основної діяльності підприємств в галузі будівництва;
- окреслити сучасну проблематику обліку доходів та витрат основної діяльності в галузі будівництва;

- визначити організаційно-економічну характеристику підприємства;
- дослідити організацію первинного обліку доходів і витрат на підприємстві;
- ознайомитись з діючою практикою ведення обліку доходів та витрат на прикладі підприємств;
- проаналізувати ефективність управління доходами та витратами на прикладі підприємства;
- запропонувати рекомендації щодо покращення внутрішнього контролю доходів та витрат на досліджуваному підприємстві та щодо впровадження аудиту доходів та витрат;
- застосувати методи кореляційно-регресійного аналізу для моделювання доходу від реалізації на ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ»;
- запропонувати комплекс заходів для покращення методики обліку, та управління доходами та витратами на досліджуваному підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – система управління діяльністю підприємства в частині обліку та контролю доходів та витрат основної діяльності підприємств в галузі будівництва.

Предмет дослідження - облік та контроль доходів та витрат основної діяльності підприємств в галузі будівництва на прикладі ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ».

Методи дослідження. У процесі роботи було застосовано наступні методи: аналізу наукової літератури (для дослідження сутності, класифікації та оцінки доходів та витрат); наукової абстракції (при розгляді дискусійних питань обліково-аналітичного забезпечення управління доходами та витратами); коефіцієнтний метод (під час дослідження фінансового стану підприємства); причинно-наслідкового зв'язку; методи групування, порівняння, статистичного, вертикального й горизонтального аналізу, графічного зображення даних, табличний метод.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою для проведення дослідження стали вітчизняні законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій і досліджень, дані засобів масової інформації та мережі Internet, а також первинна документація, облікові реєстри, внутрішня та зовнішня звітність ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (69 найменувань) та 19 додатків

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези доповідей в науково-практичній конференції: Пірус А. В., Добрунік Т.П. Порівняння обліку доходів від реалізації із застосуванням П(С)БО та МСФЗ. *SCIENTIFIC PARADIGM IN THE CONTEXT OF TECHNOLOGIES AND SOCIETY DEVELOPMENT*. Тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Женева, Швейцарія 18-19 листопада 2021 р.). С.132-134.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти обліку доходів та витрат основної діяльності в галузі будівництва*» досліджено основні теоретичні підходи до

трактування економічної сутності доходів та витрат, розглянуто класифікацією доходів та витрат; розглянуто нормативно-правову базу обліку доходів та витрат та окреслено основні проблемні питання обліку доходів та витрат в контексті застосування національних та міжнародних стандартів обліку.

У другому розділі *«Особливості обліку доходів та витрат основної діяльності на базовому підприємстві»* проаналізовано загальну економічну характеристику підприємства «ПП «СЕР "ЕНЕРГО-КОМ"», діючу організацію первинного обліку та особливості формування аналітичного та синтетичного обліку доходів та витрат на досліджуваному підприємстві.

У третьому розділі *«Аналіз і аудит доходів та витрат основної діяльності в галузі будівництва»* проведено аналіз ефективності управління доходами та витратами основної діяльності на базовому підприємстві, розглянуто внутрішній контроль доходів та витрат, запропоновано заходи щодо проведення їх аудиту, проведено моделювання чистого доходу підприємства з використанням методів кореляційно-регресійного аналізу, запропоновано шляхи удосконалення обліку та контролю доходів та витрат на ПП «"СЕР "ЕНЕРГО-КОМ"».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі зроблено теоретичне узагальнення та визначено сутність доходів та витрат основної діяльності з економічної та бухгалтерської точки зору, наведена класифікація даних понять та визначено необхідність управління доходами та витратами у забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Вивчення теоретичних аспектів обліку і контролю доходами та витратами основної діяльності, аналіз законодавчої і нормативної бази, дозволяє стверджувати, що фінансові результати операційної діяльності становлять основу економічного розвитку підприємства і зміцнення його фінансових відносин з партнерами. Обґрунтовано перспективи розвитку ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ», та посилення конкурентних позицій при максимізації прибутку.

На основі узагальнення матеріалів дослідження одержані наступні теоретичні та практичні результати роботи відповідно до поставлених завдань.

1) Фінансові результати діяльності підприємства відображають ефективність його господарювання відповідно до усіх напрямів його діяльності, а саме основної, іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Сутність та класифікація доходів та витрат може дуже сильно відрізнятися залежно від цілей визначення, в різній науковій літературі та нормативно-правових актах надаються різні визначення і необхідно вміти правильно оперувати даними термінами, та виділяти основну сутність понять.

2) Перелік нормативно-законодавчих документів з обліку та аналізу доходів та витрат є дуже широким, вміння орієнтуватися серед різних нормативно-правових актів, що суперечать один одному, допомагає правильно вести бухгалтерський облік на підприємстві, а також своєчасно здійснювати аналіз доходів та витрат, з метою управління ними

3) Проблемні питання виникають як в обліку, так і в контролі доходів та витрат, керівництво має визначити основні напрямки руху в поліпшенні управління доходами та витратами та побудувати своєрідну модель з визначенням критеріїв, які

допоможуть в управлінні. На основі проведеного порівняння національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку було визначено основні підходи та кроки при визнанні доходів, для повного та точного відображення доходів важливо визначити стандарти обліку, якими керується підприємство, зафіксувати це в обліковій політиці та чітко слідувати вимогам стандартів. Облік витрат повинен задовольняти таку вимогу, як співставність доходам. Також важливо забезпечити розподілення витрат за категоріями, що дозволить отримувати інформативні дані для управління підприємством.

4) Основним напрямком діяльності ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ» вибрано виконання електромонтажних робіт по прокладці кабельних і повітряних ліній, монтаж трансформаторних підстанцій, розподільчих пунктів, а також проведення пусконаладжувальних робіт на змонтованому обладнанні. Облік та звітність підприємства здійснюється згідно з положеннями Господарського кодексу України та інших нормативно-правових актів. Підприємство веде первинний бухгалтерський облік результатів своєї роботи, складає статистичну інформацію та адміністративні дані. Аналіз основних показників, які характеризують фінансово-економічний стан діяльності підприємства показує, що підприємство є фінансово стійким і забезпечує достатній контроль за обсягами доходів та витрат. Було зафіксоване суттєве зростання обсягів реалізації та прибутковості в 2019 р., проте в 2020 відбувся значний спад даних показників у зв'язку зі світовою кризою, викликаною COVID-19 та карантинними обмеженнями.

5) Встановлено, що стан організації первинного, аналітичного і синтетичного обліку доходів та витрат на підприємстві відповідає вимогам чинного законодавства і ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідним бухгалтерських проведення. Обіг документів на підприємстві відбувається в декілька етапів, під час яких проводиться також контроль за якістю заповнення документів та точністю відображення операцій.

6) Дохід за будівельним контрактом включає передбачену будівельним контрактом ціну, а також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат за будівельним контрактом. Дохід за будівельним контрактом оцінюється за справедливою вартістю активів, які вже отримані або підлягають отриманню. Дохід від виконання контракту визнається на дату балансу (щомісячно) в сумі, що відповідає ступеню завершеності робіт. Ступінь завершеності робіт на ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ» визначається методом співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом.

7) Доходи підприємства формуються повністю за рахунок чистого доходу від реалізації послуг. Аналіз показав, що доходи підприємства зростають в 2019 році майже вдвічі, однак знижуються в 2020 р. на 25%. Таке зниження відбулось під впливом пандемії COVID-19 в 2020 році. З метою збільшення обсягу реалізації компанія здійснює ефективну маркетингову політику шляхом надання відстрочки оплати при реалізації послуг, розширення системи додаткових послуг, здійснення ефективних рекламних заходів щодо комунікації з потенційними клієнтами, участь в тендерах на державні закупівлі. Частка виробничих витрат на підприємстві висока (82-90%). Основна сума виробничих витрат приходить на матеріальні затрати.

Сума матеріальних витрат напряду залежить від технологічних потреб на виконання замовлених робіт. Обсяг невиробничих витрат на підприємстві суттєво не змінювався.

8) На підприємстві ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ» немає як такої системи внутрішнього контролю, як метод внутрішнього контролю застосовують інвентаризації та контроль входить до повноважень працівників. Кожен рік державні контролюючі органи перевіряють підприємство. Тому було розроблено та запропоновано основні умови та цілі створення служби внутрішнього контролю. Також доцільно проводити аудит доходів та витрат підприємства. З метою впровадження аудиту доходів та витрат було розроблено та запропоновано відповідні програми та робочі документи аудитора.

9) Економіко-математичне моделювання з використанням методу кореляційно-регресійного аналізу показало, що найбільший вплив на суму доходу від реалізації має сума витрат на оплату праці а також обсяг матеріальних витрат. Дані результати свідчать про те, що зростання витрат на оплату праці та витрати матеріалів напряду впливають на обсяг виконаних робіт, що безпосередньо визначає величину отриманого доходу.

10) В результаті проведеної роботи було надано певні рекомендації щодо удосконалення обліку та управління доходами та витратами основної діяльності на ПП «СЕР «ЕНЕРГО-КОМ», а саме: впровадження ведення обліку загальновиробничих витрат в розрізі будівельних ділянок, а не узагальнено, задля запобігання виникненню неточностей при визначенні собівартості окремих об'єктів будівництва; запровадити систему бюджетування витрат на будівництво: в роботі запропоновано поетапний процес впровадження системи бюджетування витрат на будівництво, порядок формування бюджету витрат на будівництво конкретного об'єкту, запропоновано впровадження інтегрованої моделі обліку витрат, що дозволить вести контроль відхилень від бюджетних показників у розрізі окремих об'єктів будівництва

АНОТАЦІЯ

Пірус А.В.

(прізвище та ініціали студента)

«Облік, аналіз і аудит доходів та витрат основної

(назва кваліфікаційної роботи)

діяльності в галузі будівництва (на прикладі ПП «СЕП «ЕНЕРГО-КОМ»))».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
(шифр та назва спеціальності)

«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2021.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система управління діяльністю підприємства в частині обліку та контролю доходів та витрат основної діяльності підприємств в галузі будівництва.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю доходів та витрат основної діяльності на підприємстві ПП «СЕП «ЕНЕРГО-КОМ» та нормативно-правова база регулювання доходів та витрат.

Проаналізовано загальну економічну характеристику підприємства «ПП «СЕП «ЕНЕРГО-КОМ», організацію первинного обліку та особливості формування аналітичного та синтетичного обліку доходів та витрат.

Запропоновано шляхи удосконалення обліку, аудиту та контролю доходів та витрат на ПП

«СЕП «ЕНЕРГО-КОМ».

Ключові слова: Доходи, витрати, собівартість, класифікація, проблеми обліку.

ANNOTATION

Pirus A.

(students surname and initials)

«Accounting, analysis and audit of income and expenses of the main

(work title)

activity in the field of construction (by the example of SEE ENERGO-COM PE) ».

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the master's program
(code and name of the specialty)

«Accounting, audit and taxation of business activities». – Odessa National Economics University.–
(title of the master program)

Odessa, 2021.

Thesis consists of three chapters. Object of study is management system of the enterprise in terms of accounting and control of income and expenses of the main activities of enterprises in the field of construction.

Thesis deals with theoretical aspects of accounting and control of income and expenses of the main activity at the enterprise SEE ENERGO-COM PE and the legal framework for regulating income and expenses.

Author analysis general economic characteristics of the enterprise SEE ENERGO-COM PE, the organization of primary accounting and the peculiarities of the formation of analytical and synthetic accounting of income and expenses.

Keywords: Income, expenses, cost, classification, accounting problems.
